І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 238. ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 15-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1962 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 238. VOL. LXIX

ЗДА ВИПУСТИЛИ ДРУГИЙ КОМУНІКАЦІЙНИЙ САТЕЛІТ „РІЛЕЙ"

В СЕРЕДУ ВІН МАЄ НАДАВАТИ РІЗДВЯНУ ПРОГРАМУ ДО ТРЬОХ КОНТИНЕНТІВ

Кейп Канаверал, Флоріда. — Тричастинна ракета Тор-Дельта, 87 стіп завздовжки, 13-го грудня з успіхом викинула вгору 172-фунтовий сателіт, який називається „Рілей", і який має заступити ще з більшим успіхом перший комунікаційний сатеріт „Телстар", який влітї цього року вперше надавав телевізійні програми з Америки до Европи і навпаки, але який внаслідок технічних пошкоджень вже не може виконувати свого завдання. Перші відомості про „Рілей" є позитивні, і якщо все буде згідно з програмою, то вже в найближчу середу надаватимуть за допомогою того нового комунікаційного сателіта безпосередні, так звані „живі" програми, в яких будуть передріздвяні побутові сцени з Америки, Південної Америки та Европи. „Рілей" кружляє в формі еліпси довкола Землі щотри години. Найдальша його віддаль від Землі становить 4 500 миль, а найменша — 800. Телевізійна програма в середу триватиме майже 40 мінут, американці бачитимуть, як зрубують ялинки в Обердорфі в Австрії, як возять човнами ялинки в Голляндії, як в Міхельштадті в Західній Німеччині робітники продукують прикраси на ялинки і який вуличний рух є в Лондоні на площі Трафальгар. Европейці будуть дивитися, на ялинку біля Білого Дому у Вашингтоні; на те, як їздять на лижвах на Пляжі Рокефеллера в Ню Йорку; почують хори з катедри св. Патрика в Ню Йорку та в церкві при Ріверсайді в Ню Йорку; показана буде і сцена лещетарів в Монтреалі в Канаді. Преса і радіові стації підкреслюють великий успіх ЗДА в цій комунікаційній ділянці, де за допомогою сателітів „Телстар" і „Рілей" здійснено те, що досі було неможливе: а саме передавати на дальшу віддаль телевізійні передачі. Світло йде в простій лінії, і внаслідок того, що Земля є кулею, не можна було на дальшу віддаль пересилати телевізійних сцен. Комунікаційний сателіт передає їх із гори тоді, коли знаходиться під час лету над даною країною. „Телстар" передав телевізійні програми між Европою і ЗДА, а „Рілей" зможе передавати програми і до Південної Америки, бо він летітиме в такому напрямку, що знаходитиметься над трьома континентами: Европою, Південною і Північною Америками. В найближчому часі проєктується розбудувати дальші сателіти, щоб охопити ще й інші частини світу та створити цілу сітку повітряної комунікації, щоб негайно передавати вісті між усіма частинами світу.

РОБІТНИЧІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В АРГЕНТИНІ

Арґентинська поліція розганяє з допомогою слізного газу демонстрацію робітників, влаштовану для протесту проти дальшого перебування на становищі міністра праці д-ра Ґалілео Пуенте.

Брандт пропонує „перемир'я" в справі Західнього Берліну

Берлін. — Посадник Західнього Берліну Віллі Брандт запропонував в минулий четвер погодитись з Совєтами про тимчасову розв'язку проблеми Берліну на такій базі: 1) західні гарнізони залишаються в Берліні, 2) комунікація між обома частинами Берліну буде облегшена, 3) на базі східньо-західньої співпраці буде розв'язана справа технічно - цивілізаційних потреб обох частин міста, як світла, газу, води і т. п., 4) Совєти й східньо - німецькі комуністи не перешкаджатимуть вільному доступові до Західнього Берліну і 5) вони признають право Західньої Німеччини репрезентувати Західній Берлін в усіх закордонних справах Віллі Брандт відповів формально на пропозицію Хрущова, яку той зробив попереднього дня у своїй промові на Верховному Совєті у Москві, а саме, щоб на місце військових гарнізонів 3-ох західніх держав — ЗДА, Британії і Франції — прийшли туди гарнізони невтральних країн під прапором Об'єднаних Націй. В такому випадку Хрущов обов'язувався „гарантувати" незалежність і волю Західнього Берліну.

АМЕРИКА ВИМАГАЄ ІНІЦІЯТИВИ ЗАХОДУ В ХОЛОДНІЙ ВІЙНІ

Париж. — Державний секретар Дін Раск, у своїй одногодинній промові на конференції міністрів 15-их держав Атлянтійського пакту (НАДО) у Парижі ,закликав в минулий четвер 13 ц. м. европейських союзників Америки, щоб вони використали теперішній час поважних турбот Совєтського Союзу для переведення власних плянових дипломатичних дій. Раск висловив переконання, що тепер не західні держави, а Совєтський Союз знаходиться в гіршій психологічно - політичній ситуації і що тому існує добра нагода для перехоплення в свої руки ініціятиви в холодній війні. По тій самій лінії промовляли канадійський міністер закордонних справ Говард Ґрін, та міністри Британії лорд Гюм і Франції Кув де Мурвіль. Говард Ґрін запропонував розпочати „позитивну дипломатичну акцію", висловивши здогад, що Совєтський Союз після свого відступу з Куби плянує зміну своєї закордонної політики. Воно зв'язане — казав канадійський міністер — з поважними іншими совєтськими турботами, під якими слід розуміти конфлікт між Москвою і Пейпінґом та господарські труднощі большевиків. Однак західні міністри закордонних справ, погоджуючись щодо оцінки теперішньої міжнародної ситуації, яка настала в безпосередньому наслідку кубинської кризи, не з'ясували докладно, в чому саме мала б проявитись західня дипломатична ініціятива. Дін Раск запевнив союзників з НАТО, що крім справи Куби, Америка не переговорює з Совєтами про ніякі інші справи, що цікавлять держави НАТО. Цим Раск розпорошив острах, наче б ЗДА переговорювали з СССР на власну руку про Берлін. Раск назвав три найтрудніші проблеми, що з ними мало НАТО в своїй історії: Берлін, „шок" після першого совєтського спутника та Корейську війну. Але, хоч НАТО й нині „має свої проблеми", проте воно є далі „нашою спільною силою". Західньо - німецький міністер закордонних справ Шредер перестерігав, що теперішнє затишшя в справі Берліну не буде вічне, але висловився проти того, щоб Захід перший виступав з будь-якими пропозиціями щодо вирішення берлінської проблеми. Французький міністер Кув де Мурвіль вказав на лекцію з кубинської кризи, а саме, що сила є вирішним політичним чинником. Тому, заявив він, Франція продовжуватиме свої зусилля для осягнення власної атомової зброї, хоч її союзники є проти того.

„Марінер II" досліджує космічні простори

Вашингтон. — „Марінер II" в п'ятницю 14-го грудня минув плянету Венеру, бувши від неї віддалений на 20,000 миль о год. 3:10 по полудні продовж однієї півгодини. Під час того Марінер II, робив за допомогою різних інструментів записи про радіяцію, бувши поза верствою хмар, які не дозволяють на досліди Венери з Землі. Це є перші подібні досліди Венери з Землі, зроблені людиною. Марінер має вже за собою рекорди. Він передавав радіові сиґнали з найдальшої віддалі від Землі. Його сиґнали з сусідством від Венери будуть першими даними про ту плянету, пересланими з віддалі 36,000 миль, бо на стільки була віддалена Венера від Землі к дні 14-го грудня. Лет Марінера почався 27-го серпня При кінці листопада температура солярних панель від сторони Сонця виносила 200 ступнів Фаренгайта, а в тіні — 100. Фахівці передбачають, що в п'ятницю температура освіченого Сонцем боку Марінера виноситиме 250 ступнів. Марінер вже подав цінні дані про космічні простори, перелетівши від 27-го серпня до половини грудня 182 мільйони миль. Інструменти Марінера подавали, що там віє постійно вітер, який несе рідкий, але швидкий космічний пил, що виходить із Сонця. Той пил летить із швидкістю від 850,000 до 1,550,000 миль на годину. Деякі частинки його летять зі швидкістю 3-ох мільйонів миль на годину. Марінер подавав відомості і про прикмети магнетичних піль, які можуть стримувати соняшні гураґани. Ці відомості є важливі для майбутніх конструкторів ракет, якими людина має літати в космічні простори. Марінер може дати деякий ключ до того, чи є життя поза Землею. Деякі науковці відповідають позитивно на цей запит. Але вони додають, що ті сотворіння, які десь живуть, є менше розумні, як люди на Землі, бо інакше вони вже були б нас віднайшли. Колюмб відкрив індіян, а не навпаки. Не знати, чи вдасться найважливіша ціль Марінера, бо в дні 14 грудня він не відповів на дивні пересилані до нього сиґнали з Землі. Того самого дня коло 9-ої години мали пересилати втретє сиґнали з Землі, щоб зрушити до праці ті інструменти, які є в цій ракеті. Вислід відомий буде пізніше.

Гарриман твердить, що Індія не має сили вести довго війну

Вашинґтон. — Асистент державного секретаря для далеко-східніх справ Аверелл Гарриман, який їздив до Індії і Пакістану для докладного перевірення на місці тамошніх відносин у зв'язку з наступом комуністичного Китаю проти Індії, у своїй заяві, проголошеній в „Голосі Америки" запевняв, що Америка сама продовжуватиме свою поміч Індії проти комуно-китайської інвазії й сприятиме такій допомозі також від інших вільних країн, при чому він назвав за іменем Британію, Канаду і Японію. Гарриман висловив переконання, що китайські комуністи не всилі вести довгу імперіялістичну війну, вказавши на такі найважливіші перешкоди: 1) китайці мусять на дуже далеку віддаль довозити військові резерви й постачання, при чому гірські шляхи не годяться для перевозу важкого військового виряду, 2) в Китаї панує перманентний голод, який збільшується внаслідку харчових достав на фронт і 3) комуністичний Китай залежний від европейських сателітів та від Совєтського Сюзу щодо достав газоліни. Якщо СССР припинив би постачання Пейпінґові газоліни, то війна автоматично мусіла б припинитись — твердив Гарриман.

Секретар оборони проєктує збільшити платню військовикам на більйон долярів

Вашингтон. — Секретар оборони заявив, що він підтримуватиме всіми засобами збільшення платні військовикам, що коштуватиме державну скарбницю один більйон долярів, або й більше. Асистент секретаря оборони Нормен С. Пол вже дістав наказ зорганізувати комісію, яка зайнялася б цією справою, щоб предложити відповідний проєкт в Конґресі. Тепер платні 2,600,000 військовиків виносять дол. 6.7 більйона, а після збільшення вони становили б на дол. 1.1 більйона більше. Інші вищі урядовці, між ними і шеф морських операцій адмірал Джордж В. Андерсон, заявили, що ці пропозиції збільшення платень військовиків є незадовільні. Але вони не мають нічого проти того, щоб цю пропозицію, якнайнижчу, предложити Конґрисові. Остання підвишка платень військовиків відбулася в 1958 р.

Хрущов і Тіто атакували у своїх виступах комуністичний Китай

Москва. — З опублікованого тепер у совєтських газетах тексту доповіді Нікіти Хрущова, виголошеної під час другої сесії Верховного Совєту шостого скликання у вівторок 11 грудня ц. р., виходить, що атаки Хрущова на комуністичний Китай були куди гострішї, як це початково повідомляли. Не називаючи Пейпінґу і його вождів по імені, Хрущов говорив про людей, що „ніби якийсь Будда", намагаються диктувати совєтським комуністам що є правильне, а що ні, і вважають себе головними підпорами міжнародного комуністичного руху та непомильними інтерпретаторами й охоронцями марксизму - ленінізму. Відповідаючи на закиди китайських комуністів, що Совєти пішли на злагоду з американськими імперіялістами в справі Куби і відступили в страху перед збройною акцією Заходу, Хрущов атакував китайських комуністів за їх цілком безпотрібну інвазію на індійську територію і за те, що вони не поборюють колоніялізму у своєму найближчому сусідстві — у британському Гонг Конгу та в португальському Макао. Підтримуваних Пейпінґом альбанських комуністів Хрущов назвав хлопчиками, що навчаються за подаровані їм копійки вуличної лайки, вправляються в цій лайці перед своєю власною матір'ю. Атакував посередньо комунокитайців теж і теперішній совєтський гість югославський президент Тіто, який, промовляючи до членів Верховного Совєту в четвер 13 грудня, хвалив Хрущова і Москву за їх далекозору і мудру „миролюбну політику", і заперечував ставлені Пейпінґом закиди в бік Хрущова в політичному опортунізмі і в зраді ідей Маркса і Леніна.

Бельгія таврує сепаратизм конґолійської провінції Катанґи

Брюссель. — Бельгійський міністер Поль Генрі Спаак, у промові на терені бельгійського університету в Брюсселі, ствердив, що проголошення суверенности провінції Катанґи в липні 1960 р. було „порушенням фундаментального закону" новоствореної конґолійської держави, тому катанґійського президента Мойсе Чомбе треба вважати не за державного мужа, а за бунтівника. Поль Генрі Спаак признав, що дезорієнтацію в публічній опінії викликував факт, що Катанґа користувалась технічною і військовою асистою збоку різних держав в тому самому часі, коли Бельгія старалась бути в добрих взаєминах з центральним конґолійським урядом. Але воно могло довести до тієї трагічної ситуації, що між центральним Конґо і Катанґою вибухла б громадянська війна — з бельгійськими старшинами по обох сторонах. Від такої можливости врятувала Конґо і Бельгію інтервенція Об'єднаних Націй. Спаак перестерігав, що коли впродовж одного-двох днів не увінчаються успіхом останні посередницькі спроби місії ОН в Конґо, то треба буде вважати за закінчену „політику мирного переконування". — Водночас конґолійський прем'єр Сиріль Адуля заповів, що центральний уряд Конґа не припинить військових дій в північній Катанзі.

Поголоски про зміни в Президентському кабінеті

Вашингтон. — Співробітник філядельфійського щоденника „Інквайрер" Джан О'Брасн повідомляє з Вашингтону, що там вперше від урядування президента Кеннеді появилися вістки про те, що мають бути зміни в складі кабінету. Говориться про те, що мали б залишити кабінет три секретарі: секретар торгівлі Лютер Годжес, головний поштмайстер Едвард Дей та державний секретар Дін Раск. Кажуть, що Годжес не погоджується з деякою політикою Президента; секретар пошти Дей не належить до того гурту секретарів, з якими президент нараджується про важливі політичні проблеми; думка про те, що Президент не є вдоволений із Раска, зродилася із статті приятелів Президента журналістів Алсопа-Бартлетта, в якій зазначувалося, що Раск не дуже допомагав Президентові у розв'язці кубинської кризи. Ця стаття здобула собі розголос тим, що порушувала справу амбасадора до ОН, Адлея Е. Стівенсона. Можливо, що це є тільки поголоски, але вони свідчать, що мало було кабінетів, які перетривали б цілу каденцію президента без змін. За Трумана не було ні одного секретаря, який витривав би повних 8 років, а за Айзенгавера тільки один — Ездра Тефт Бенсон, який був секретарем рільництва.

ВІДДІЛ УККА В БОСТОНІ ПОЧАВ ВИДАВАТИ „БОСТОНСЬКІ ВІСТІ"

Бостон, Масс. — З датою 1-го грудня тут появилося перше число „Бостонських Вістей", органу місцевого Відділу УККомітету. Ця мімеографована публікація ставить собі за головне завдання інформувати громадянство про працю УККА, зокрема його Відділу та поглибити контакт з громадянством та церковними і громадськими організаціями. Перше число „Бостонських Вістей" зредаґували пп. Іван Кецмур, Дмитро Николенко та Орест Щудлюк.

Конґресмен Міллер має залишити Конґрес, щоб працювати для партії

Вашингтон. — В політичних колах поширилася вістка, що голова Крайового Республіканського Комітету конґресмен Віллям Міллер має в найближчому році зрезиґнувати зі становища в Конґресі, щоб всеціло посвятитися праці для партії, яка вимагає більше часу, ніж може їй віддати людина, яка мусить більше як півроку працювати в Палаті Репрезентантів. Гадають, що Міллер зрезиґнує аж при кінці першої сесії 88-го Конґресу. До резиґнації змушують Міллера такі причини: 1. цьогорічні вибори виявили, що партія не є добре зорганізована на місцях, тому треба її переорганізувати, головним чином весь виборчий апарат на місцях та в самому центрі; 2. Крайовий Республіканський Комітет має ще дол. 400,000 боргу з кампанії в 1960-му році, а треба вже призбирувати фонди на президентські вибори в 1964 р.; 3. на зборах Крайового Комітету говорили про те, що голова цього Комітету повинен працювати тільки на тому одному становищі і не займати інших постів. Крайовий Комітет має багато праці, він річно дістає більше як мільйон листів, а висилає понад три мільйони. Місячно треба для Комітету коло дол. 85.000. Телефонів на дальшу віддаль в одному році було 65.000.

Кол. комуністичний аґент дістав 4 роки

Ню Йорк. — Суддя Ричард Г. Лівет визначив кару трирічної і 11-ох місяців тюрми 55-річному дослідникові Гарвардського унувірситету Маркові Зборовському за те, що допустився кривоприсяги, коли твердив, що не знав Джека Собля, який був головою совєтської шпигунської сітки. Зборовскі був засуджений в 1958-му році до п'ятирічної тюрми, але в 1959-му році цей засуд був уневажнений внаслідок апеляції. Зборовскі прибув до ЗДА в 1941-му році із СССР і в 1947-му році став американським громадянином. Він признався, що був совєтським аґентом за кордоном. Пізніше він признався до того, що знав Собля під іншим прізвищем.

Папа публічно говорив про стан свого здоров'я і можливість смерти

Рим. — Папа Іван XXIII виголосив в минулу середу 12 ц. м. в так званій Клементійській залі Ватиканського палацу винятково довгу, бо 25-хвилинну промову до 1.200 паломників, при чому одверто заторкнув свою недавню недугу та теперішній стан здоров'я. „Я читав колись — заявив Папа жартома, що людина починає старітися з 60-м роком життя, але ось я минув той кордон вже більше як 20 років тому" — при чому він добродушно засміявся. Він висловив надію, що доживе кінця Вселенського Собору та що той Собор закінчить свою працю до латинського Різдва 1963 року, але тут же зараз добавив, що „один рік — це дуже довгий час". Якщо мене не стане, то напевне буде інший Папа". Ватиканське радіо й ватиканський орган „Оссерваторе Романо" передали тільки вийнятки з промови Папи й пропустили все, що стосується його здоров'я. Римські часописи покликались при тому на вістку одної швайцарської газети, наче б лікарі сказали Папі, що він житеме не довше шістьох місяців, але з ватиканських кол цю вістку рішуче заперечено. Зате фактом є, що не проголошено ні одного лікарського бюлетену з виразним окресленням недуги Папи, яка почалася 27 листопада. В минулу середу Папа ввійшов і вийшов з залі бадьорими кроками, але вперше сперся на своїх прибічників, коли вступав по трьох ступнях до свого престолу. Папа скінчив 81 років.

Адв. Василь Гураль заступав стейт Ню Джерзі перед Найвищим Судом ЗДА

Вашинґтон. — Минулого вівтірка, 11-го грудня, тут перед Найвищим Судом ЗДА відбулося апеляційне переслухання в справі спору між Комісією Публічних Вжитковостей стейту Ню Джерзі і залізницями Ню Йорку, Саскеганна та Західньою за юрисдикцію над тими залізницями, які хотіли б припинити свою службу. Залізниці обстоюють, що юрисдикція над ними належить Міжстейтовій Торговельній Комісії і Окружний Суд ЗДА вже видав рішення в їхню користь. На апеляційній розправі у Вашинґтоні стейт Ню Джерзі заступав відомий наш діяч, заступник стейтового генерального прокуратора адв. Василь Гураль, сестра якого замужем за відомого нашого артиста, інж. Олександра Климка. Своє рішення Суд проголосить пізніше.

В НЮ ЙОРКУ ВІДБУДЕТЬСЯ АНТИКОМУНІСТИЧНА ДЕМОНСТРАЦІЯ

Ню Йорк. — У зв'язку з виступами в Об'єднаних Націях проти совєтського колоніялізму нюйоркський осередок Спілки Визволення України влаштовує в суботу 15 грудня ц. р., о год. 12-ій вполудне пікетування будинку Об'єднаних Націй у Ню Йорку під гаслом „Геть московських колоніялістів з України!" Учасники пікетування будуть ходити з транспарентами і роздавати летючки.

Помер журналіст Джордж Соколски

Ню Йорк. — 12-го грудня помер у віці 69 років відомий журналіст Джордж Е. Соколски, який писав статті під заголовком „Ці дні". Він народився 1893 року в Ютиці, Н. Й., як син рабіна, виховався в Ню Йорку, скінчив журналістику в Колюмбійському університеті. В 1917 році виїхав до Росії і видавав англомовний часопис, але його звідтам вигнали большевики, бо він писав трохи проти їх режиму. Через Сибір виїхав до Китаю, де видавав англомовний часопис, щоб заробити на подорож до ЗДА, але жив там 13 років, одружився в 1922-му році з китайкою, яка народила йому сина. Після смерти першої жінки одружився вдруге. А 1931 році вернувся до ЗДА. Соколски був політичним і економічним консерватистом, виступав проти комуністів, бо знав їх з автопсії. Похорон відбувся в п'ятницю 14-го грудня. Почесними учасниками похорону були колишній президент Герберт Гувер, головний прокуратор Роберт Кеннеді, директор ФБІ Едгар Гувер, генерал армії МекАртур та інші.

Джордж Соколски

В АМЕРИЦІ

● Д-р Луїс А. Барнес заявив на зборах медичних піклувальниць, що і старші особи, які не мають імунітету, можуть занедужувати на „чисто дитячі" недуги: свинку, кір і вітряну віспу. Старші особи важче переходять ті недуги, як діти.

● Славний образ Леонарда да Вінчі вже виїхав із Франції в дорозі до Вашингтону, де буде виставлений в Національній Галереї. Цей образ від 1519-го року вже вдруге залишає Францію. 1911-го року його був вкрав італійський студент із славного Люврy і завіз до Італії, але в 1912-му році поліція знайшла образ під ліжком того студента і „Мона Ліза" знов була у Франції. Цей образ намальований в 1506-му році, він має 456 років.

● Деякі американські студенти з Ню Йорку хочуть скористати з запрошення Кастра та бути його гостем під час свят Різдва. Кастро дає безплатну подорож на Кубу. Цих студентів мобілізує прихильник Кастра 25-річний студент Ізаак Шльоссер, який хоче виїхати до Канади, а звідтам до Гавани 22 або 23 грудня. Заповіли, що ті студенти, які поїдуть до Кастра, будуть заарештовані після повороту.

У СВІТІ

● Тибетський Далай Лама, який врятувався втечею чотири роки тому, коли китайські комуністи напали на Тибет, живе у відокремленій гірській оселі в північній Індії, в будинку, що його днем і ніччю пильно бережуть його звеличники. Він опікується 80.000 тибетських втікачів. Не вважаючи на теперішню військову силу комуністичного Китаю, Далай Лама твердо вірить, що Тибет буде ще вільний і він вернеться туди.

● На Мадярщині одною з найгостріших соціяльних проблем стали аборти: відколи в 1956 року комуно - мадярський уряд облегшив можливість леґальних абортів, то на кожну одну народжену дитину припадають три випадки позбування плоду лікарським забігом. Сама комуністична преса б'є з цього приводу у тривогу та домагається знову загострення приписів, бо згаданий розпорядок з 1956 р. причинився до зросту деморалізації і вигідництва.

● Столиця Західньої Німеччини Бонн нараховує тепер все ще тільки 143 850 мешканців, в тому числі 65 134 мужчин і 76 717 жінок. 11 274 боннських мешканців відмовились назвати те місто за своє постійне місце осідку, заявивши, що вони живуть там тільки „тимчасово". Всі німці переконані, що швидше чи пізніше столицею Німеччини — після її з'єдинення — буде знову тільки Берлін.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00: six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Кубинський „маяк революції"

Державний секретар Дін Раск безпосередньо перед відлетом до Парижу на конференцію міністрів 15-ох країн Атлантійського пакту (НАТО) виразно ствердив на своїй пресовій конференції 10-го грудня, що вивезення совєтських ракет і бомбовиків з Куби „не є ще кінцем цієї історії". Зокрема він звернув увагу на приявність на тому острові „кількох тисяч" совєтських вояків, з якою ЗДА ніколи не погодяться. Ще конкретніше говорив минулої середи президент Кеннеді, що ЗДА мусять продовжувати свою пильну летунську розвідку над Кубою, щоб, в разі відновлення достав на Кубу офензивної зброї, „провести відповідну дію". Водночас президент Кеннеді заявив, що в найближчих двох тижнях будуть проголошені нові розпорядки про загострення економічного бойкоту Куби з докладним визначенням репресій супроти кораблів і корабельних компаній, що довозять на Кубу товари стратегічного значення.

Ці заяви стояли в яскравій суперечності з листом генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта до Міжнародного Червоного Хреста в Женеві, в якому сказано, що інтервенція цієї добродійної міжнародної установи в кубинській кризі більше непотрібна, бо — мовляв — криза вже минулася. Тим часом самі комуністичні ватажки — в Москві і на Кубі — заперечують У Тантові і ствержують, що проблема Куби для ЗДА і всього американського континенту все ще гостро актуальна і загрозлива. У комуністичному часописі в Лондоні появилося інтерв'ю з економічним диктатором Куби, майором Ернестом Геварою, який признав, що Фідель Кастро плянував обстріляти кілька найбільших американських міст атомовими ракетами. На тлі цього признання слова Хрущова в його промові перед Верховним Совєтом з минулої середи 12-го ц. м., мовляв, ракети на Кубу перевезено було „в оборонних цілях" — звучать як злочинний викрут. Зате Хрущов має рацію, коли каже, що вивезення тих ракет врятувало режим Фіделя Кастра "від невідхильного загину". Але, прославляючи той режим, як „маяк марксо-ленінських ідей в Західній гемісфері" і як „зразок революції для наслідування" — Хрущов ще раз пригадує Америці, що той „маяк" треба якомога скорше згасити. Хрущов говорив, ніби про історичний факт, що президент Кеннеді зобов'язався шанувати непорушність державної території Куби Фіделя Кастра. Однак — за притаманною большевикам звичкою — він „забув" згадати про „дрібничку": що передумовою для зобов'язання Америки, що вона не переводитиме інвазії проти Куби, має бути встановлення міжнародної інспекції, яка гарантувала б, що большевики не перетворять того острова на свою військову базу і що з того острова не експортуватимуть комуністичної революції в інші країни.

Дальше існування Куби, як „маяка комуністичної революції", що світив би латино - американським країнам і заохочував їх екстремні елементи до переворотів по комуністичній лінії — недопускальне з поглядів інтересів Америки і інших країн Західньої гемісфери. Хрущов мав рацію, коли на закид китайських комуністів, що він відступив від американського „паперового тигра", додав: „але той паперовий тигр має атомові зуби". Але саме тому, що ЗДА є наймогутнішою великодержавою світу, вони не можуть терпіти кубинського „маяка" під своїм боком.

І тому можна згори передбачити, що ведені тепер на терені Об'єднаних Націй „розмови і наради" представників ЗДА й СССР про „мирне поладнання кубинської кризи" — не можуть довести до цілі. Вони можуть щонайвище створити нову „передишку" і дати Кастрові та Хрущову змогу продовжувати їх злочинну роботу — поки не вірветься терпець Америки.

Коштом населення

В днях 10-й 11 грудня ц. р. відбулася в Москві друга сесія Верховного Совєту СССР шостого скликання, совєтської нібито найвищої установи, яка на ділі не має права нічого вирішувати. Завдання цього фіктивного парляменту — з'їхатися два рази на рік і ухвалити те, що вже давно вирішила компартія, і позатверджувати те, що вже перед тим почали реалізувати найвищі компартійні установи — секретаріят і президія ЦК КПСС. Тому вся роля Верховного Совєту і цим разом була зведена до того, що тисячі депутатів, прибувши до Москви, оплескували кожен виступ офіційних чинників і одностайно підносили руки на затвердження вироблених і затверджених уже компартією бюджету й указів. Єдиною оригінальною точкою цієї сесії була доповідь Нікіти Хрущова про сучасну міжнародну ситуацію і зовнішню політику Совєтського Союзу, в якій він, всупереч усім фактам і даним, намагався довести, що у випадку з Кубою большевики не зазнали поразки, але — здобули вирішальну для майбутніх досягнень комуністичного руху . . . перемогу.

Сподівання широких народних мас СССР, що у зв'язку з міжнародним відпруженням комуністичний режим піде на деяку зміну у своїй виробничій політиці і зверне більшу увагу на заспокоєння потреб населення у харчах, одягу і товарах щоденного вжитку, виявилися цілком даремними. Як виходить із доповіді про державний плян розвитку народного господарства СССР голови Ради народного господарства СССР В. Димшіца і доповіді про державний бюджет СССР на 1963-ий рік міністра фінансів СССР В. Гарбузова, вся вага в совєтській економіці буде покладена, як і досі, і як це було за Сталіна, на важку індустрію, розвиток якої в різних ділянках вирішено збільшити, в порівнянні з 1962-им роком на 31.5%.

Разом із цим збільшено також витрати на збройні сили. Залишаються позаду, як і завжди, легка і харчова галузя промисловости, продукція яких має бути збільшена на 17% у порівнянні з 1962-им роком. Але і в цих ділянках буде покладений натиск, як про це свідчать доповіді Димшіца і Гарбузова на спільній сесії Совєту Союзу й Совєту Національностей і виступи співдоповідачів на окремих сесіях цих Совєтів, головним чином на продукцію бавовняних та шовкових тканин і соняшникової олії. Збільшення виробництва тканин мало б задовольнити потребу населення на цей дефіцитний крам, а соняшниковою олією Хрущов хоче заступити в харчуванні населення м'ясо і тваринне масло, продукція яких, не зважаючи на всі „досягнення" народного господарства СССР, значно зменшилася. Має бути збільшена в 1963-му році і продукція холодильників та машин до прання, але в такій малій мірі, що їх ледве чи й одержать широкі маси робітників та колгоспників. І до того ж, як виходить з доповіді голови бюджетової комісії Совєту Союзу І. Сеніна, продукція в цих ділянках легкої індустрії буде посилена з тією метою, щоб збільшити видатно оборотовими податками від їх продажу державний бюджет по стороні прибутків, значить, випомпувати якнайбільше грошей з населення.

Аналіза виголошених на теперішній сесії Верховного Совєту доповідей і виступів окремих депутатів доводить, що в альтернативі масло чи гармати, голки чи ракети кремлівські самодержці вибрали друге — гармати і ракети. Населення ж бідуватиме далі без найконечніших предметів побутової потреби й харчів, відбуваючи — як це підтверджують численні дописи по самих таки совєтських газетах — безупинні розшуки і мандрівки за голками до шиття, ножиками до гоління, чи й пипками для немовлят, — за усім тим, що в Совєтському Союзі тяжко, а то й неможливо дістати у висліді „переможної побудови комунізму".

Ярослав Курдидик

БРИҐАДА АПІЗЕРІВ, ПАЦИФІСТІВ І ДОКТРИНЕРІВ

Так називають дорадників президента Дж. Кеннеді автори двох книжок, що мають стати настільними книжками для кожного американця, байдуже, рядового громадянина чи людини, яка включилася у політичний провід ЗДА і безпосередньо впливає на хід і констеляцію їхньої політики.

Перша з тих книжок „Ди Форт Флор" Е. Сміта, який, бувши в роках 1957 - 59 амбасадором ЗДА на Кубі, переповідає з непритасним обуренням, як то високі американські урядовці з „рожевим забарвленням у політичній орієнтації", а між ними такі „тузи", як В. Вілленд, спец від каррібських справ, і Рой Риботтон, асистент секретаря департаменту для латинських держав, — дослівно підготовили ґрунт для приходу до влади Ф. Кастра. І хоч всі ці урядовці знали про те, що Кастро стовідсотковий марксист, вони представляли і характеризували його, як „окриленого демократа" та ідеаліста - патріота, якому треба допомагати всіма засобами, щоб він міг „здетронізувати" диктатора Батисту, що став йому впоперек на дорозі до завершення його післанництва. Мало того, вони представляли Кастра, як „визвольника - страдника", який має відіграти у Південній Америці малощо не таку саму ролю, як колись відіграв леґендарний борець за волю — Болівар.

Відповідні державні чинники довершили того, що їм доражджувано, твердить Е. Сміт, і внаслідок тих дорад постала ситуація, яка привела ЗДА на грань війни.

Друга книжка п. з. „Ди Фріндж ан тап" (Торочки вгорі) на відміну від книжки Е. Сміта, дещо менша, хоч писали її три автори — М. С. Евенс, А. Р. Рискінд і В. Шульц. Її читається з непослабною увагою. Мета згаданих авторів — поставити перед очі читача і змалювати з найбільшою точністю ті „торочки", що оточили, як дорадники й спеціялісти, президента Дж. Ф. Кеннеді і, завиваючи у найм'якішу вовну жахливу дійсність, намагаються вибити з його рук перемогу над комунізмом, яку розпочав він своєю бравурною бльокадою Куби.

Згадані автори намагаються також з'ясувати, чому фіяском закінчився десант на Кубу в квітні 1961-го року. Причина та сама: у штабі дорадників президента сидять ті ж самі „специ", що їх усіх без виїмку можна зачислити до „бриґади апізерів, пацифістів і сальонових доктринерів". Ці дорадники навіть після війни в Індії, Ляосі і В'єтнамі вірять з подивуґідною впертістю, що комуністичні вовки кінець-кінцем будуть їсти траву, але ту траву мусять ЗДА відповідно спрепарувати і приготовити. А найважливіше — заправити її апізментом, зварити у солодкій водичці балачок і припахчити дурманним запахом наівности...

Перед очима читачів проходять такі загальновідомі політичні діячі, як Дж. Гелбрайт, Е. Рейчаер, А. Дін, Волт Ростов, Ч. Болен, Дж. Кеннан, В. Вілленд, А. Гарриман і ін. Усім їм причепили автори відповідний ярлик, на якому вичислені помилки кожного, зокрема у минулому, причини, чому ті помилки зродилися, і висновки та здогади, чого можна очікувати від такого типу й формату людей у майбутньому.

Головна думка, яка червоною стрічкою пробігає через книжку „Торочки вгорі", полягає в тому, що всі найвідважніші задуми і рішення Президента ці політичні діячі намагалися „розводнити й розпорошити", перевести їх з площини ініціятиви „високо на полицю, куди б ніхто не міг заглянути". Мовляв, почекаємо, поговоримо, а там воно якось само виясниться.

І на закінчення ще про одну „родзинку", що має в собі посмак політичної ревеляції. Це — стаття вашинґтонського журналіста Фултона Люїса про те, як то за ініціятивою, що вийшла з Пентаґону, обвозили 46 летунських аташе, приділених до окремих амбасад у столиці, спеціяльно вивінуваним люксусовим джетом по найбільш засекречених військових спорудах та інсталяціях, як Рендолф Ейр Бейз в Сан Антоніо, Петтерсон Філдс у Колорадо Спрінґс і Головна Оборонна Кватира. Звідтіля їх повезли 17 жовтня до Ванденберґ Ейр Форс Бейз у Ломпок, Каліфорнія, головного центру, де вдосконалюють далекосяжні ракети, і вони мали змогу оглянути там уже готові ракети, яких досі не бачили очі чужинців. Після того їх перевезено ще на Гаваї, де вони також могли оглянути все „гостро засекречене", при чому, як підкреслює Фултон Люїс, всіх їх приймали з найбільшими почестями, забуваючи одну дуже знаменну „дрібничку", що серед них були — югославський аташе, полк. Б. Перец, полк. П. Саріяно з Індонезії, полк. Муанґ Лвієн з Бірми, полк. А. Перальто з Бразилії, капітан Лятіф з Індії, найсердечніший приятель Крішни Менона.

Американський журналіст з повною слушністю заявляє: „Цим ми дали змогу всім згаданим аташе, зрештою, загальновідомим комуністам, або, вживаючи м'якшого і більше сприйнятливого для нашого вуха окреслення — сальоновим шпиґунам у військових одностроях — побачити наші найбільші таємниці. До речі, декому з них після докладнішої перевірки запропоновано — з уваги на національну безпеку — залишити гостинні кордони нашої країни".

• Прем'єр центрального уряду в Конґо Сиріль Адуля звернувся з закликом до 17-х країн, щоб вони не купували міді й кобальту, добуваного в провінції Катанзі, що [illegible] її президентові М[illegible] омбе вербувати до своєї [illegible]аційної армії старшин, інструкторів і пілотів та недопускати до консолідації в Конґо. Державами, які спроваджують катанґійські мідь і кобальт, є ЗДА, Британія, Бельгія, Франція, Західня Німеччина, Швеція, Голляндія, Австрія, Портуґалія, Італія, Швайцарія, Данія, Індія, Японія, Південна Африка, Північна Родезія і Бразилія. Деякі з них служать тільки, як посередники для торгівлі цими цінними металами.

Олег Стратичук

ДЕЩО ПРО МУЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ НАШИХ НАЙМЕНШИХ

До цієї короткої довідки про перші кроки дитини в музичний світ, спонукує мене низка розмов з батьками, зацікавленими питанням, як саме і коли розпочинати музично-виховну працю над дитиною. Невимовно радію, що такі зацікавлення у наших людей є, то й охоче пишу ці рядки в переконанні, що вони стануть в пригоді не тільки моїм співрозмовцям але багатьом батькам - виховникам, читачам „Свободи".

Музика це один з найважливіших чинників естетичного виховання людини. Пристосування музики як виховного чинника можна віднести вже до немовлячих років. Вже відділення немовлячого тіла від материнського, коли здійснюється усамостійнення організму дитини, а з тим і містерійна праця її змислової, складної апаратури, вводить її в явища музичного порядку. Від зовнішнього світу вона відбирає рухові й слухові враження. Інакше кажучи, вона стрічається вперше з ритмічними й акустичними явищами, підставовими музичними елементами. З бігом часу, коли дитина почне вже більше освідомлено сприймати ці дві групи вражень, вона активно включається в акустично - ритмічні процеси. Вона з характерними вимахами простягає ручки материнської груді, вистукує брязкальцем, виявляє ще неартикульованими вигуками якісь нез'ясовані почування.

З цими напів рефлексійними а напів освідомленими функціями дитина вступає на шлях природного музичного розвитку. І саме в той час, батьки дбайливі про музичне виховання дитини, повинні розпочати свої виховні заходи, які матимуть для цілого духового розвитку дитини велике значення в майбутньому.

Поняття музики незвичайно тісно зв'зане з ритмом. Сучасні музичні форми знайомлять нас доволі часто з такими видами творів, в яких основі є нагий ритм, сказати б без музики. Значить говорячи парадоксально може існувати музика без музики, але не може існувати музика без ритму. (Ритм, це строго рівномірне повторювання одного звуку чи групи звуків, які можуть бути тонами, або тільки шелестами, стуками).

Ще заки поставити перші кроки, дитина практично запізнається зі звуком і ритмом, та починає робити зі своїх запізнань практичні висновки. Її активність призводить її вже дуже рано до витворювання різних вигуків мовним органом, а руками різних шелестів, коли в них знайдеться якийнебудь пригожий до того предмет, при відповідних вимахах цілого тіла чи кінчин. Взявши до рук іграшку чи ложку, вона обов'язково шукатиме довкруги себе за якимось твердим предметом щоб ним почати вистукувати свою „музику", яка видимо справляє їй найбільшу насолоду, але не завжди нервовим батькам.

Присмне воно чи неприємне оточенню оте „музикування", проте воно має для дитини велике значення. В ньому оформлюється почуття ритму. Батьки повинні піддержувати у дитини і стимулювати оці перші слухово-ритмічні експерименти, але ніколи не забороновати чи утруднювати, хоч не завжди дають вони велику насолоду слухачам.

Музичний слух дитини починає діяти з тієї хвилини, коли вона спроможна розрізнити високі тони від низьких, напр. спів пташки і брехіт собаки. Вона розглядається у відповідних напрямах за джерелом тих звуків, значить свідомо вихіснoвує свій слух, опрацювавши умом сприйняті звуки.

Тут повинно почнатися плямомірне музичне виховання дитини. Мати приспівує дитині пісень. Зразу не багато, дві-три, в тому обов'язково одну колискову для присипляння. Не важне тут, чи голос матері надто вже гарний чи вишколений. Важне, щоб і неї був розвинутий дещо слух і пісні не були фальшовані Дитина мусить звикати до чистих музичних звуків поданих лагідно, але з видержанням ритмічної основи, бо ж дитина „магазинує" зачуте в глибині своєї душі на ціле життя, то й подача мелодії мусить принести їй насолоду.

Дуже вказане, давати дитині нагоду прослухувати, у певних розміряних відступах часу, напр. кожного дня в 6-тій год. веч., мелодійні дитячі пісеньки в оригінальному виконанні чи з платівок, але в обмеженій кількості, 2 - 3 пісеньки. Цей малий репертуар треба часто повторювати, включаючи до нього часдо-часу якусь нову пісню і виключаючи одну зі старих.

Не всі діти реаґують однаково на такі концерти. Деякі будуть сприймати активно, будуть ритмічно вихитуватися, вимахувати руками, почнуть і собі щось там муґикати а то й перекричувати концерт. Інші знову - сприймуть музику чи спів споглядно зовсім пасивно. Добрий спостерігач запримітить однак, що ця пасивність сприймання саме тільки споглядна, бо дитина чи повним знерухомінням чи зміненим ритмом реакцій в забаві виявляє глибинне сприймання музики. Власне в таких випадках батьки часто помиляються в оцінці дитини, мовляв, вона зовсім таки немузикальна й музика на неї не діє. Це жорстока помилка і в дальшому вихованні дитини вона може мати дуже небажані наслідки. Доречі, так званої немузикальної дитини або „без слуху", майже не подибується. Кожна пересічно нормальна дитина має музично-ритмічні спосібності, тільки форма вияву цих обдарувань не однакова. Тому то може бути мова тільки про недорозвинений, з якихось причин слух, що при дбайливому піклуванні батьків буде цілком виключене. Музично виховувані діти в дошкільному віці методами, про які вгорі мова, без вийнятків будуть „слуховиті" і в дальшій музичній освіті виявлятимуть помітні поступи.

Конкретизуючи сказане, подам такі поради батькам дбайливим про своїх дітей:

1. Вже з перших місяців життя дитинки хоронити її від різьких, неприємних і заголосних звуків. Важне теж не перекричувати голосу дитини чи криком не спиняти її плачу.
2. Не забороновати дитині витворювати всякі шелести й звуки її забавками чи іншими принагідними „інструментами", коли вони не спричинять шкоди чи покалічення дитині.
3. Розвивати музичну культуру дитини приспівуванням чи продукуванням відповідної механічної музики (платівки) у певних відступах часу.
4. Якнайвчасніше дати немовляті брязкальця, бубники, дудочки і ін. до гри.
5. Оточити дитину атмосферою рідної музики, а обминати чужі музичні форми як джаз і т. п.
6. Пам'ятати, що дитина сприймає музику чутливіше від дорослого, тому не перевантажувати її музичними враженнями, постійною грою радія чи платівок.
7. Рано віддати дитину до музичного садка.
8. Ніколи не силкувати дитини до пописів в грі чи співі перед дорослими.

Голос читача

ОСТОРОГА ПРОТИ КРИВОТЛУМАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКО-ЖИДІВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Намір передовиці „Українці, жиди і ті треті" в ч. 234-му „Свободи" настільки справедливий і для справи поліпшення українсько - жидівських відносин доброзичливий, що його треба тільки привітати. Також не можна не згодитися з Вами, що рецензія п. Іллі Троцького в „Новом Русском Слові" про останню українсько - жидівську конференцію була місцями так зле сформульована, що не можна дивуватися, коли серед української громади вона викликала оправдане обурення. Але якраз оце останнє й спонукує мене, як учасника конференції, виступити із словом перестороги, щоб наше обурення не виростало з непорозумінь.

Я маю враження, що те вражаюче місце в статті І. Троцького, яке викликало найбільше обурення серед нас, сформульоване у нього так, що при другому його читанні воно виявляє і друге значення. Троцький написав, що „для кожного неупередженого українця, не засліпленого національним шовінізмом, не є таємницею, що імена Хмельницького, Ґонти, Петлюри й Бандери, оточені ореолом борців за незалежну Україну, в історії жидівського народу відзначені, як предтечі Гітлера, як люті вороги й безжалісні винищувачі жидів".

Я цілком приєднуюся до обурення нашої громади з приводу безпідставного асоціювання наших діячів із Гітлером і з приводу наклепу, що вони особисто винні у винищуванні жидів. Однак, я закликаю читачів уважніше перечитати ціле речення Троцького. Адже ясно, що він каже тільки те, що справді для нас не є (а якщо є, то не повинно бути) таємницею, а саме: що його середовище — жидівський народ — в більшості вважає Хмельницького, Ґонту, Петлюру й Бандеру за предтеч Гітлера, бо так про них пишеться в жидівській історії.

До речі, дослівно це саме казав у своїй доповіді на конференції і проф. Е. Гольдгаген, згаданий у „Свободі" буковинський жид. При цьому він кількакратно підкреслив, що це він нас інформує, щоб ми знали, які думки має жидівство про борців за українську самостійність, в якому дусі виховує воно свою молодь, і щоб ми зрозуміли, яка справді велетенська скеля віками нагромаджених упереджень, непоінформованости й пристрастей стоїть поміж українцями й жидами.

Мені здається, що якраз це сказав і І. Троцький у цьому своєму реченні, зверненому до жидівських і російських його читачів. Він чейже не сказав, що українці погоджуються з тим, як їхніх діячів відзначено в жидівських історичних книжках. Він тільки сказав, що українці, мовляв, знають про це, але й знаючи це, вони йдуть на зустрічі з жидами. Це він назвав „позитивним явищем", вартою уваги українською ініціятивою, на яку, як він сказав, повинні в рівній мірі відгукнутися не тільки галицькі, як досі, а й російські жиди з України.

Отже, коли так розуміти вище наведене речення п. І. Троцького, то обурюватися треба не на нього, а на непоінформованість жидівських істориків, з одного боку, і, може, на нас, українців, що йдуть на дискусії з жидами, з другого боку. Однак, ми ж якраз і йдемо на дискусії з жидами для того, щоб, окрім усього іншого, виснити їм і помилки їхніх істориків в оцінці ролі українських провідників у жидівських погромах на Україні. Без таких дискусій, без нашої ініціятиви і вияснень жиди й далі вважатимуть нас за предтеч Гітлера.

Крім того слід також відзначити, що в статті І. Троцького був і цілий ряд корисних для української справи місць. Він здебільшого вірно поінформував своїх російсько-жидівських читачів про мету й завдання дискусій між українськими самостійниками, як він відзначив, і жидівськими діячами, більш-менш вірно виклав зміст доповідей (особливо ядро доповіді о. Мелетія Соловія) і взагалі, я певний, викликав своєю статтею чималий неспокій серед російських єдинонеділимців вказівкою на наступаюче українсько - жидівське зближення.

Всеволод Голубничий

І. З.

Поїздка Української Капелі Бандуристів

по центральних стейтах в днях 3 — 23 жовтня ц. р.

(2)

Проби почалися 23-го вересня і тривали 10 днів, по вісім годин денно. Відбувалися вони в атмосфері тісної співпраці, в якій кожний намагався осягнути якнайбільшу прецизію, якнайглибший мистецький вираз. Але одне питання завжди висіло в повітрі: як американська публіка реаґуватиме на наші пісні, нашу музику?

Нарешті прийшов час виїзду. 3-го жовтня під'їхав під Український Народний Дім у Дітройті автобус, замовлений спеціяльно на цю поїздку. Цим автобусом приїхав із Шикаґо наш менаджер п. Креймер, що конче хотів бути на першому концерті.

Виїхали ми в дощ, коло 11.30 год. ранку. (Пізніше ми мали ще кілька дощових днів, поза тим погода була прекрасна). Приїхали до міста Коломбос, Огайо, розташувались у готелі „Сенека" і незабаром знову сіли в автобус, щоб їхати до місця першого концерту у Вестервілі. Рецензії по цьому нашому виступі не було — як нас і попереджав менаджер, — але реакція публіки була надзвичайна. Менаджер заявив, що це прекрасний початок тури.

Другого дня дорога була коротша, тривала лише три години. Заїхали ми до Тиффину, Огайо, і тут сталась прямо нечувана річ: по концерті всі присутні повставали із своїх місць і, аплявдуючи, віддали нам найвище признання, що його може бажати собі виконавець. Наш менаджер, що на цей раз запросив на концерт свою родину, повторював без упину: „Чи ви розумієте, що сталось? Публіка два рази оваційно вставала!" Він казав, що вже кілька літ не був свідком такого ентузіязму. Лише тенор Метрополітен опери Ґюссі Бйорлінґ дістав таке признання на своєму концерті в Шикаґо.

Наступного дня під великими заголовками появилась рецензія, що звучала в перекладі так: „Публіка оваційно приймала Капелю Українських Бандуристів". Цю рецензію написав Г. Р. Беренс, директор консерваторії Гайдельберґ Коледж, Тиффин, Огайо.

На концерті в Шебойґені, Вісконсин, публіка теж оваційно повставала, щоб виявити своє признання надзвичайному виконанню програми. Рецензія, що появилась по цьому концерті, може чи не найкраще віддає настрій, що панував на всіх наших концертах.

Поволі призвичаювались ми до довгих переїздів: 150, 250, а то й 600 миль на день. Багато вражень, прекрасні види, головно в Савт Дакоті, де ми оглядали величний монумент — погруддя чотирьох президентів Америки, вирізьблені в скелі. Переїжджали попри снігом вкриті гори Колорадо, цікавими околицями Ню Мексико, безмежними просторами Норт Дакоти, урожайними полями Тексасу, Кензесу, Айови і кінець-кінцем, покривши понад 6 000 миль, прибилися назад до Дітройту.

Вістки і рецензії з наших виступів попереджали наші концерти. Якщо спочатку публіки бувало „незабагато", то вже по кількох концертах мали ми по 2 000-3 000, а то й більше слухачів, що з слізьми зворушення та з вдячністю сприймали кожну українську пісню, а також „Америка да бютіфул", що її так прекрасно заспівував наш соліст-бас п. Осип Гошуляк.

Відгуки преси.

Перед собою я маю рецензії з 9-ох концертів. Напевно були й інші згадки в пресі, але вони до нас ще не дійшли. Але вже з цих рецензій можна створити собі загальну думку про успіх Капелі.

Вже самі заголовки говорять про це: „Публіка оваційно приймала Українську Капелю Бандуристів" (Тиффин, Огайо); „Зворушливий концерт" (Шебойґен, Віск.); „Гарно прийняли Капелю Бандуристів" (Ґіббінґ, Мінн.); „Єдина свого роду 25-членна група захоплює 2 000 слухачів" (Індепенденс, Мисс.); „Ансамбль співаків та бандуристів визначається найвищою клясою у своєму концерті" (Лінкольн, Ілл.); „Барвистий хор України відкриває концертовий сезон захоплюючим виступом" (Лед, Савт Дакота) і т. д.

Про хор, голоси та технічні спроможності ансамблю критики пишуть таке:

„Не часто буває, щоб мали ми нагоду прослухати чоловічий хор, що осягає таких захоплюючих ефектів"; „Баси могли б бути гордістю кожнього диригента . . ."; „Хор виявив широку скалю козацького стилю співання, від дзвінких тенорів до басів-профундо"; „Хор досягає сяючо-вдаряючого враження своїм захопливим мужеським звуком і глибоко зворушливою сердечністю"; „Співаки відзначались екстремами в засягу своїх голосів: від глибоких, звучних, повно резонуючих басів до повнозвучних, часом ангельських тенорів"; „Це вже хіба традиційне у слов'янських співаків: могутні баси були такі глибокі та резонуючі, як найнижчі реєстри в органах, а тенори неймовірно високі та звучні."; „Хоч співаки переїхали багато миль сьогодні в автобусі, з відданою посвятою вони кинули кожний свій нерв у спів, і у висліді викликали такі співочі ефекти, які свідчать про незвичайну витривалість"; „Уживаючи своїх голосів радше як інструментів, ніж виявів своєї особистости, вони були в стані творити такі ефекти, що їх рідко можна почути в американських хорах"; „Це був справжній музичний бенкет — концерт Капелі Бандуристів"; „Здавалось, що всі співаки можуть бути добрими солістами".

Перед Святим Миколаєм і Різдвом Христовим

УКРАЇНСЬКА МАМО!

Ти дивуєшся, як швидко минає час. Як швидко зростає твоя дитина. Кожний день приносить для неї нові знання, нові звички, нові ідеї, що в сукупності формують молоду душу й розум. Вдача людини закладається в найраніших дитячих літах. Ти напевно свідома твого великого материнського обов'язку — виховання рідної дитини. Завдання твоє тим важливіше, що і ти, і твоя дитина — високоцінні частини всієї української нації. Це ж у твоїх руках лежить майбутнє українського народу.

Українців у світі єднає в нерозривну сім'ю наша єдина в світі, тільки нам притаманна українська мова, наші високі моральні засади й культурні традиції. Це саме мусить єднати і тебе з твоєю дитиною, а якщо цього не буде, твоя дитина може випасти з великої української сім'ї і буде назавжди для тебе втрачена.

Українська Мамо! Ще від колиски ти дбайливо доглядаєш свою дитину, годуєш її, одягаєш і пестиш материнською ніжністю. Ти дбаєш про її ріст і розвиток. Але чи дбаєш ти в достатній мірі про головне — про душу дитини? Адже хліб — це не головне. Багато важливіше — це добра наука, благородна ідея, правильне виховання. Ти українська Мамо, — перший і головний учитель і виховник твоєї дитини. Тобі на поміч згодом приходять вчителі рідної школи, священики та виховагелі молодечих організацій. Вони тобі радо допомагають. Але чи допомагаєш їм Ти?

Першим другом української дитини мусить бути українська книжка. Колись на Україні батьки дбали про те, щоб дитя пробилось до науки. Тарас Шевченко здобував науку в бур'янах. Наші письменники віддавали свої сили та здоров'я, щоб передати світло науки українським дітям. Не дивлячись на злиденне життя, українці завжди цінували книжку і не шкодували на неї останньої копійки. Ворожа влада не дозволяла нашим письменникам писати, не дозволяла друкувати дитячу книжку українською мовою, а дітям не дозволяла читати книжку про нашу українську правду.

Тепер ми живемо у вільному світі. Серед нас є майстри слова, що жертвенною працею продовжують велику справу Шевченка, Франка, Лесі Українки. Працюючи без грошової винагороди, наші дитячі письменники створили немало вартісних книжок, де сміливо і ясно розповідають твоїм дітям правду про Україну і світ. Ряд творів українських письменників, а то й клясична світова література видана тут, на еміґрації для наших дітей. Українці на еміґрації живуть різно, — одні багатше, інші скромніше, але загалом ніхто тут не бідує. Українська мати може купити своїй дитині кожну вартісну рідну дитячу книжку і дитячий журнал. А проте, книжок на полицях у книгарнях і видавництвах лежить багато, і рухаються вони дуже поволі.

Мамо Українко! Розглянься по своїй хаті. — В кожній українській книгарні чимало прекрасних українських книжок, але чи є вони в кожній українській хаті? Чи є вони в твоїй хаті? Чи можеш ти похвалитися своєю книжковою полицею так, як хвалишся канапою, столиком чи телевізором? Чи не трапляється так, що ти байдуже проходиш повз книгарню, де на тебе з вікна привітно дивиться українська книжка, і зі спокійною совістю купуєш у сусідній крамниці якусь не дуже корисну, а бува, що й зовсім непотрібну дрібницю? Якщо книжку купите, то треба її дитині прочитати або припильнувати, щоб дитина її сама прочитала.

Кожна мама хоче, щоб її дитина лишилася для неї назавжди рідною. Та не завжди так трапляється. Твоя дитина може вирости твоїм другом і підпорою, але вона може стати і байдужою до тебе, навіть чужою аж до ворожости. Якщо ти не виховаєш свою дитину в українськім дусі, вона піде між чужі люди і відцурається від тебе. Ти вже не пасуватимеш до її нового середовища, а твої онуки ніколи не попросять тебе, щоб Ти їм розказала казочку про Солом'яного Бичка, так, як тобі колись розповідала твоя люба бабуня. Ох, як би Ти тоді дуже шкодувала, що тобі було жаль грошей на українську книжку своїй дитині! Тоді вже буде пізно. Тепер ще не пізно!

Українська Мамо! Ти часто нарікаєш на некорисний вплив навколишнього оточення на твою дитину. Але не поспішай усю вину складати на комікси, телевізійні програми чи недобрих товаришів. Виховання твоєї дитини в Твоїх руках! В твоїй волі є виключити телевізор і терпеливо та любовно привчати Твоє дитя до рідної мови та літератури. Навчання в рідних школах відбувається раз-двічі на тиждень, а головне навчання й виховання — це домашня робота, в повнім розумінні цього слова. А ця домашня робота — навчання українознавства означає, перш за все, любов і повагу до рідної книжки, писання листів до рідних і знайомих українською мовою, культивування нашої багатої мови шляхом читання й обговорення книжок. Бо сама тільки скупа хатня говірка про їжу та гроші ніколи не замінять української книжки, що може сповнити серце юного читача любов'ю і гордістю за нашу рідну мову.

Українська Мамо! Не забувай своїх великих завдань перед народом і батьківщиною! Не забувай, що від твоєї пильности залежить доля твоєї дитини і твоя власна доля на старші літа. Тримай же в цілості і єдності свою сім'ю — невід'ємну і найціннішу частку українського народу! Ти вибираєш найкраще в світі для своєї любої дитини, то ж вибери для свят-миколаївського і різдвяного дарунку — справді найкраще для неї — українську дитячу книжку і український дитячий журнал!

Посій і зрости в душі своєї дитини життєдайне українське слово!

Ганна Черінь

З пресового реферату ОПДЛ — Об'єднання Працівників дитячої Літератури.

Студійна (Коледжова) Грамота Українського Народного Союзу запевнить вашим дітям високі студії, а з ними краще й багатше життя! Не зволікайте зі забезпеченням ваших дітей!

40-ліття 293 Відділу УНС в Бруклині

Минає сорок літ, як горстка українців зі східньої Галичини, яка поселилась в південній частині Бруклина, зорганізувала себе в світське товариство св. о. Миколая, яке вступивши до УНСоюзу, дістало ч. 293. Це Братство св. о. Миколая є для нашої громади важне ще й тому, що його зорганізували і провадили ті самі люди, які заложили церкву в полудневій частині Бруклина і також дали її під опіку св. о. Миколая.

Сороклітній ювілей цього Братства, Відділу 293 УНС, відбувся в неділю 2-го грудня в церковній залі, яка була виповнена вщерть. Програмою проводив голова Ювілейного Комітету адв. Василь Мизак. Пан Мизак привітав одинокого живого ще Ювілята п. Леона Дибака, який прибув на цей Ювілей з Кінґстон, Н. Й. Ціла заля нагородила його рясними оплесками як і дружину першого голови Бр. пані Олександру Неґрич. Голова привітав головного предсідника і секретаря УНС. та представ теперішній уряд Бр. Відділу 293 УНС. Одноквилинною мовчанкою і повстанням з місць вшанували присутні померлих урядників і членів Відділу 293 УНС.

Голова зупинився довше над піонерською працею основників Братства аж по теперішній час.

Промовляв наш отець парох, Всеч. о. Олександер Стеранка. Він підніс високо працю членів Братства Відд. 293 УНСоюзу та запевнив управу і членів Братства, що вони і надалі будуть мати в нім прихильника їх праці.

Дві молоденькі сестрички Кудлак Анастазія і Тереса відспівали три дуже гарні українські пісні, а їм на піяно акомпаніювала третя сестра Єлисавета. Їх виступ був ще тим важливий, що це діти вже тут роджених батьків, яких покійний батько, а їх дідуньо належить до піонерів нашої громади.

Історію Братства переповіла довголітня секретарка Марія Демидчук. Вона зупинилася довше на праці під час і після другої світової війни. Референтка зібрала багато дат і імен усіх тих, які брали активну участь в праці Братства.

Ефектовною точкою був виступ Бандуристів СУМА осередку ім. ген. Чупринки з Ню Йорку, під проводом диригента п. Данилова. Пісні і гра на бандурах сплелись разом, немов радість зі смутком обнялись. Рясними оплесками нагородила їх вдоволена публіка.

Голова Комітету представив і попросив до слова голову УНСоюзу п. Йосифа Лисогора, який вперше завітав до нашої громади. Пан Лисогір привітав присутніх від УНС, говорив про господарче значення найбільшої нашої організації в житті українського народу в Америці. До численної зібраної молоді п. голова промовив англійською мовою, ознайомлюючи її з завданнями і цілями УНСоюзу.

Численні привіти відчитала Марія Демидчук, а англійською мовою пані Мері Душник, яка в останнім році зорганізувала до Відділу 40 членів і на послідній конвенції УНС в травні 1962, на яку була делеґаткою, одержала почесну грамоту за її працю для УНСоюзу.

Відомий гуморист Микола Понеділок відчитав три гуморески, якими впровадив присутніх в веселий настрій. Микола Понеділок був перший раз в нашій громаді, але напевно не останній.

Танцювальна місцева група Теді Карплюка, якою проводила п. Силвія Карп, відтанцювала чотири українські танки, за які зібрала багато оплесків. Тут не відречі буде згадати, що Тед Карплюк і пані Карп, ще молоденькими дітьми виступали в українській танцювальній групі на світовій виставці в 1939 році. Ґрупа Теді Карплюка виступала безкорисно.

Усні привіти і грошові пожертви зложили від Відділу 325 „Запорозька Січ" пан Володимир Клавзник; „Жіноча Поміч", Відділ 3-ій СУА — пані Магдалина Слободян і Демократичний Клюб. Відділ 4 СУА — Іванна Венцаль.

Д-р Ярослав Падох, головний секр. УНС, виголосив змістовну промову про працю і значіння Відділів УНС в наших громадах. Головний секретар взивав присутніх ставати членами УНС, якщо вони ще ними не є. Під кінець програми виступили ще раз бандуристки з двома піснями і гимном „Ще не вмерла Україна" закінчено це свято.

Після програми відбулася скромна перекуска, при якій розвелась приємна розмова між головними урядниками і членами та гостями.

Перекуску приготовили членки Відділу Анна Ткачук, Василина Форманюк, Анна Кудлак і Анна Куриш.

М. Д.

В НАШИХ БУДНІВ

ШОФЕР СВ. МИКОЛАЯ

Хто з вас, дорогі земляки, не писав листів до св. отця Миколая?.. Писав їх теж колись, ще у княжому Львові, цікавий, задумливий хлопчина, на ім'я Михась. Але він трохи забагато вимагав від Чудотворця. Просто — ставив такий ультимат, що його й небесна канцелярія не могла виконати. В кожному з листів просив св. Миколая, щоб приніс йому такий великий бальон, з відповідним кошиком, у який він міг би посадити тата, маму та інших добрих людей і злетіти з ними на Місяць...

— А чому на Місяць? — питали батьки.

— Бо мені, — говорив Михась, і тоді оченята в нього горіли, — бо мені завжди сниться, що я лечу таким великим бальоном на Місяць!

Як ми вже згадали, небесна канцелярія не вив'язувалась успішно з обставинку, може тому, що „такий великий бальон" важко було б покласти Михасеві під подушку... Правда, йому перепадали час від часу менші бальончики, ґумові або шматяні, а одного разу він дістав навіть фудбол ч. 5! Та це Михася не вдоволяло, і в його серці таївся тихий жаль до Чудотворця, що не задоволив задушевних його бажань.

І даремне!.. Виявляється, що рекордовий відділ небесної канцелярії працює ретельно та сумлінно. Виявляється, що св. Миколай відкладав до окремої шкатулки всі Михасеві листи і витягнув їх на денне світло аж тепер, по 25-ти роках часу, коли малий Михась став дорослим Михайлом, інженером, науковцем, конструктором, що урядує недалеко Білого Дому у Вашингтоні і будує перший американський космічний корабель на Місяць!...

Здається — неймовірне, фантастичне, але ж це факт: здійснюються дитячі сни малого Михася! Святий Миколай та інші небесні чинники так покерували справами, що свою задушевну мрію, вилеліяну у снах, наш Михась реалізує тепер самотужки, власним хистом та умінням. Той великий бальон, якого не діждався дитиною від св. Миколая, він тепер сам конструює, в формі космічного екіпажу! І то, кажуть, робить з овертаймами, бо пан президент Кеннеді, живучи по-сусідству, раз-у-раз заскакує до „шапи" і підганяє хлопців, щоб не спали та й не дали себе, цим разом, догнати й перегнати.

Отакі виходять чуда-дива... Не знаю, як воно ще буде, може тато і мама не матимуть великої охоти летіти на Місяць. Вони, як мені здається, вже полюбили Америку та й звикли до свого дімочка на Бронксі. Але наш Михась цілком певно знайде собі інших пасажирів! А може найметься за шофера в самого св. Миколая та й буде його підвозити своєю космічною таксівкою з Місяця на Землю, щоб святець міг, як щороку, взяти участь в благородній акції „Діти — Дітям"?..

Про всі оті та інші небувалі містерії космічного порядку довідаєтеся докладніше, коли прийдете в цю неділю, 16-го грудня, до УВАН на доповідь інж. Михайла Яримовича з Вашингтону.

Ікер

Нова зброя, випродукована на засаді катапульти

Ню Йорк. — Президент Корпорації Бріз Дж. Мескач повідомляє, що продукується два роди нової зброї, використовуючи засади римської артилерії та середньовічньої катапульти. Одна з цієї нової зброї називається „коник" (польовий), і за його допомогою можна буде перевозити військо і в таких випадках, де не можна користуватися гелікоптерами ані іншими засобами комунікації. Цей „коник" виглядає немов літаюча тарілка, яка може перекидати одного або і двох вояків понад горб, малу ріку або болото, або з одної криги на іншу в арктиці. Ця подорож відбуватиметься скоками по 150 стіп завдовжки або й більше на віддаль 150 миль й більше. Інша нова зброя — це дійсна катапульта, яка може викидати тягар 300-400 фунтів. Цим тягарем може бути газолінова бомба, яку можна б викинути на ворожу позицію, або це можуть бути пачки з амуніцією, харчами або іншими потрібними воякам матеріяли. Таку нову зброю можна буде використовувати в таких теренах як Корея, Ляос і В'єтнам.

Сніговії в Огайо унеможливили Конференцію Шкіл Українознавства

Клівленд. — Ніччю із 6-го на 7-го грудня ц. р. наглі сніговії в Огайо, а зокрема в Клівленді й околицях, цілковито спаралізували весь транспорт. У виду цього Організаційний Комітет Школи Українознавства Тов-ва Рідна Школа в Клівленді був змушений телеграфічно відкликати Педагогічну Конференцію учителів та З'їзд Товариств - Опікунів шкіл українознавства західньої округи Шкільної Ради УККА, яка мала відбутися в Клівленді в днях 8-9 грудня ц. р., і яку мав очолити голова Шкільної Ради при УККА д-р Е. Жарський.

Свою приявність на Конференції-З'їзді запевнили були делегати - педагоги та опікуни шкіл українознавства з осередків, Шикаґо, Дітройт, Кентон, Лорейн, Янґстовн, Рочестер, Боффало та Клівленд.

Вже в підготовчій стадії деякі школи українознавства прислали Організаційному Комітетові свої міркування, щодо програми конференції, та анкети про шкільні підручники, які являються цінним матеріялом до нових підручників для нашої рідношкільної молоді.

Організаційний Комітет плянує, в порозумінні із Управою Шкільної Ради при УККА, перевести Конференцію-З'їзд в ближчих місцях, про що всі дирекції Шкіл Українознавства та Управи Товариств - Опікунів згад. Шкіл будуть своєчасно повідомлені, а громадянство буде поінформоване про це через пресу.

А. Б.

• Еспанія видала Західній Німеччині кругло 150 визначних нацистів, які шукали в ній прибіжища після останньої світової війни. Слідство проти 10-х нацистів, що їх видачі домагається Німеччина, ще продовжується. Еспанська преса зняла з цього приводу шум. Безпосередньою причиною актуалізації цієї справи стало арештування в Еспанії та видачі Західній Німеччині журналіста Конрада Алерса за його статтю в гамбурзькому тижневику „Дер Шпіґель". Одинак Алерс підписав заяву, що він вертається до Німеччини „добровільно".

Посмертні згадки

Михайло БОДНАР, довголітній член і б. урядник Українського Допомогового Т-ва „Дністер", Відд. 361 УНСоюзу в Ню Йорку, Н. Й., помер в дні 12-го грудня 1962 р. Покійний народився 1895 р. в селі Дусанів, пов. Перемищляни, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1918 р. — був одним із засновників Т-ва „Дністер", займаючи пост фін. секретаря, від 1927 до 1939 р. Полишив горем прибитих дружину Катерину, сина Івана і доньку Стелу. Похорон відбудеться в понеділок, 17-го грудня 1962 р., в год. 9:30 ранку, з пох. заведення П. Яреми в Ню Йорку. — В. Й. П.!

Управа